

СТАНОВИЩЕ

За дисертация с тема:

„Южна Америка в полето на българската литературна действителност от Освобождението до първата половина на XX век”

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Област на висшето образование 2. Хуманитарни науки

Научна специалност: История на българската литература (Нова българска литература)

Код на специалността: 05.04.02

Автор: Камелия Цветанова Александрова

Вносител на становището: доц. д-р Роман Симеонов Хаджикосев
Преподавател на ОТД в ЮЗУ „Н. Рилски”, Филологически факултет

I. Представени документи за становището:

А) дисертационен труд „Южна Америка в полето на българската литературна действителност от Освобождението до първата половина на XX век”;

Б) изходни материали от предварителното обсъждане в Катедрата (Протокол, мнения, изказвания, препоръки и бележки)

В) приложение с актуални публикации, които имат отношение с процедурата.

II. Оценка на представените материали за процедурата.

Наличните документи отговарят на изискванията за обем и съдържание.

Според ЗРАСРБ и Вътрешните правила на ЮЗУ за неговото прилагане представените документи също отговарят на изискуемото. Дисертационният труд беше разгледан на заседание на катедрата по Литература и авторката се съобрази с повечето препоръки и забележки, направени по време на предварителното обсъждане.

Като обем публикациите по темата покриват изискванията за процедурата.

III-IV. Актуалност и характеристика на хабилитационния труд.

Дисертационната работа „Южна Америка в полето на българската литературна действителност от Освобождението до първата половина на XX век“ на Камелия Александрова третира една малко изследвана територия. На пръстите на едната ръка се броят сериозните трудове, занимаващи се с южноамериканската тема в българската литература при това не само през последните години, но по принцип. Споменавам този факт, тъй като той доведе до редица трудности, които съпровождаха съвместната ни работа с дисертантката в процеса на уточняване на изследваната материя, период и методология. Първоначалните ни намерения бяха обект на анализ в дисертационния ѝ труд да обхване цялостно емигрантската ни литература след Освобождението. Постепенно интересите на дисертантката се насочиха към южноамериканската тема, която все пак е частично по-добре позната и сравнително приемливо разработена в литературната ни наука. По този начин се стигна до така формулираното заглавие.

Целта, която си поставихме, беше не да търсим аналитично вглеждане в отделните произведения, а да представим широкия хоризонт на тази специфична литература в контекста на собственото си захранване. В този смисъл Камелия Александрова направи опит да обгледа изследваните от нея книги през призмата на авторовия поглед, поставен в един напълно чужд контекст, от една страна, и да осмисли разликите между отделните произведения в потока на южноамериканската тема в нашата литература. Някои от нещата ѝ се получиха, с други за съжаление не успя да се справи.

Ще започна със сполучливите попадения в изследването. Ако трябва да се степенуват приносните моменти това изследване, без всякакво съмнение на първо място трябва да поставим частта, която изговаря романа "Анга" на Самуил Стрезов. Както Камелия Александрова споменава, това е едно напълно непознато

произведение не само за българската критика, но и за широката публика, от една страна, поради факта, че до ден-днешен официално то не е превеждано на българския език, а от друга, поради специфичната му тематика. Огромните усилия и контакти, които докторантката осъществи, доведоха до крайния резултат, не само до откриването на творбата, но и превеждането ѝ на български език. До този момент изследователите коментират романа, базирайки се само върху двете глави, които излизат в периодиката още докато авторът е жив. В този смисъл със сигурност може да се каже, че за първи път в българското литературно пространство се представя сериозно този роман. „Анга“ притежава всички качества да се нареди сред най-добрите произведения на южноамериканската тема, редом до „Изобретателят“ на Борис Шивачев и „Прах след стадата“ на Матвей Вълев. Предполагам, че всяко следващо изследване на българската емигрантска литература ще трябва най-малкото да познава изследването на Камелия Александрова, ако не и да се съобразява с него.

Сполучлива и убедителна ми се струва и първата глава на дисертацията „Компедиум на българския пътепис до Втората световна война“, в която докторантката синтезира усилията в българската литературна наука да осмисли зараждането и първите стойностни произведения в пътеписния жанр. Акцентът върху поклонническата литература е добре балансиран, с оглед на последващото представяне на основните пътеписни творби в българската литература след Освобождението.

Логична изглежда връзката във втората част на първата глава, в която се прави препратка към книгите на българските писатели, свързвани с южноамериканската тема като Борис Шивачев, Тодор Ценков, Матвей Вълев, Самуил Стрезов, Светослав Минков, Асен Траянов, Любен Христофоров и др. Като добро попадение намирам и акцента, който докторантката прави към книгата "Към Екватора" на Стоян Омарчевски, която принципно няма художествени качества, но

в ред характеристики отлично се вписва в стила и духа на българската следосвобожденска пътеписна литература.

Основният корпус от дисертационния труд се заема от главата „Южноамериканската тема полето на българската литературна действителност от Освобождението до първата половина на XX век“. Произведенията, които са обект на интерес, са групирани в три дяла, основани на базата на тяхната тематична ориентация: „Социално-работническите романи“, „Психологизъм и „извратена“ сексуалност“, „Репортажните пътеписи: „модерните носители на космополитно начало“, а като напълно самостоятелно звено е разгледан романът „Анга“ на Самуил Стрезов.

Именно в това разделение намирам една от слабостите на изследването. Реално погледнато разглежданите произведения са доста комплексни и сложни явления, за да може да се групират само по тематичен признак. За съжаление в подхода си Камелия Александрова negliжира текстологичния анализ, като почти не обръща внимание на стилистичните и художествени отлики в изследваните произведения. Като проблем намирам и твърде обстоятелственото представяне на някои от романите.

В заключение искам да кажа, че независимо от констатираните пропуски и проблемни места, дисертационният труд има своите приноси елементи, което ми дава основание да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди на Камелия Цветанова Александрова образователната и научна степен „доктор“.

21 април 2017 г.

Благоевград

Вносител на становището:

(доц. д-р Роман Хаджикосев)